

GRUNDLAGSUTSKOTTET

Utlåtande 13/1997 rd

Regeringens proposition 46/1997 rd

Till Ekonomiutskottet

Riksdagen remitterade den 13 maj 1997 proposition 46/1997 rd om godkännande av vissa bestämmelser i Europeiska energistadgefördraget och det protokoll som ansluter sig till det till ekonomiutskottet för beredning och bestämde samtidigt att grundlagsutskottet skall ge utlåtande i ärendet till ekonomiutskottet.

Utskottet har hört utrikesrådet Kim Luotonen vid utrikesministeriet, kanslichefen Kirsti Rissanen vid justitieministeriet, överinspektören Osmo Haltia vid handels- och industriministeriet, professorn Mikael Hidén, professorn Antero Jyränki, professorn Ilkka Saraviita och biträdande professorn Martin Scheinin.

Grundlagsutskottet har behandlat ärendet och anför vördsamt följande.

Propositionen

Regeringen föreslår att riksdagen skall godkänna Europeiska energistadgefördraget och det anknytande Energistadgeprotokollet om energieffektivitet och därtill hörande miljöaspekter.

Fördraget avses träda i kraft 90 dagar efter det att 30 stater som undertecknade stadgan har deponerat sina ratifikationsinstrument. I propositionen ingår ett förslag till lag om godkännande av vissa bestämmelser i Europeiska energistadgefördraget och i det anknytande protokollet. Meningen är att lagen skall träda i kraft vid en tidpunkt som bestäms genom förordning.

Enligt motiveringen till lagstiftningsordningen har energistadgefördraget karaktären av ett fördrag med delad behörighet, det vill säga bestämmelserna faller delvis under medlemsstatens och delvis under gemenskapens behörighet. Finland godkänner följaktligen fördraget enligt 33 § regeringsformen och 69 § riksdagsordningen. Protokollet hör nära ihop med fördraget, även om det inte innehåller bestämmelser som kräver riksdagens samtycke.

Med anledning av lagstiftningsordningen nämner regeringen i propositionens motivering artikel 13 i fördraget, som bland annat reglerar ersättningar vid expropriation. Enligt propositionen strider bestämmelserna delvis mot vår expropriationslagstiftning. Enligt motiveringen bör lagförslaget behandlas i vanlig lagstiftningsordning. Men enligt ingressen skall förslaget dock behandlas i så kallad inskränkt grundlagsordning.

Utskottets ställningstaganden

Europeiska energistadgefördraget är ett s.k. blandavtal (se GrUU 20/1995 rd) som dels faller inom EG:s, dels medlemsstaternas kompetens.

När det gäller frågor som faller inom medlemsstaternas kompetens påverkas behandlingsordningen för lagen om införande av ett fördrag av den här typen av grundlagsbestämmelserna om statsfördrag, framför allt av 33 § regeringsformen och 69 § riksdagsordningen. Följaktligen bör behandlingsordningen bedömas utifrån vilka frågor inom medlemsstatens kompetens som fördraget gäller. Propositionen är tyvärr bristfällig på denna punkt, för den granskar inte fördraget utifrån medlemsstaternas kompetens.

Utskottet uppmärksammar artikel 13 om expropriation. Villkoret för expropriation i artikel 13.1a motsvarar 12 § 2 mom. i regeringsformen. Vid expropriation måste adekvat och effektiv ersättning betalas ut utan dröjsmål. Ersättningen skall motsvara det skäliga marknadsvärdet på den exproprierade investeringen vid tiden omedelbart före expropriationen eller innan den nära förestående expropriationen blev känd på ett sådant sätt att den påverkade investeringens värde. Utskottet har den uppfattningen att också ersättningsbeloppet överensstämmer med kraven i regeringsformen.

Artiklarna 26 och 27 gäller lösning av tvister mellan dels en investerare och en fördragsslutande part, dels mellan de fördragsslutande parterna. Enligt uppgifter till utskottet överensstämmer bestämmelserna, som möjliggör internationell skiljedom eller förlikning, med allmän praxis i liknande avtal om skydd för investeringar. Förfarandet innebär enligt utskottets uppfattning ingen begränsning av statens suveränitet, även om det kan leda till exempelvis ersättningsskyldighet. Tvistlösning genom skiljedom eller förlikning gäller enskilda fall och har därigenom inga återverkningar på det generella planet.

Helsingfors den 29 maj 1997

I den avgörande behandlingen deltog ordföranden Ville Itälä /saml, vice ordföranden Johannes Koskinen /sd, medlemmarna Esko Helle /vänst, Ulla Juurola /sd, Anneli Jäätteenmäki /cent, Marjut Kaarilahti /saml, Juha Korkea-
oja /cent, Valto Koski /sd, Heikki Koskinen /saml,

Lagförslaget bör således behandlas i den ordning som 66 § riksdagsordningen föreskriver. Hänvisningen till 69 § 1 mom. riksdagsordningen måste därför strykas i ingressen.

På grundval av det ovanstående anför grundlagsutskottet vördsamt

att riksdagens samtycke behövs för fördraget och

att lagförslaget kan behandlas i den ordning som 66 § riksdagsordningen föreskriver.

Jorma Kukkonen /sd, Osmo Kurola /saml, Johannes Leppänen /cent, Paavo Nikula /gröna, Riitta Prusti /sd, Veijo Puhjo /vgr och Maija-Liisa Veteläinen /cent samt suppleanten Jouko Jääskeläinen /fkf.